

Scandalul

ORGAN INDEPENDENT — CULTURAL, ECONOMIC ȘI DE INFORMAȚII — DIN VALEA CRIȘULUI ALB.

APARE SUB CONDUCEREA UNUI COMITET.
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BRAD.

ABONAMENTE: 80 lei anual, 6 luni 40 lei,
Instituții și bănci . . . . . 150 lei.
Muncitorii mineri . . . . . 50 lei.

APARE ÎN FIECARE JOI

Invățăminte pentru muncitori

În țara noastră nu s'a găsit nimeni până acum, care să traseze drumul adevărat pentru muncitorime, spre a putea și ea contribui într-o egală măsură alături de toate corporațiile, la consolidarea statului național.

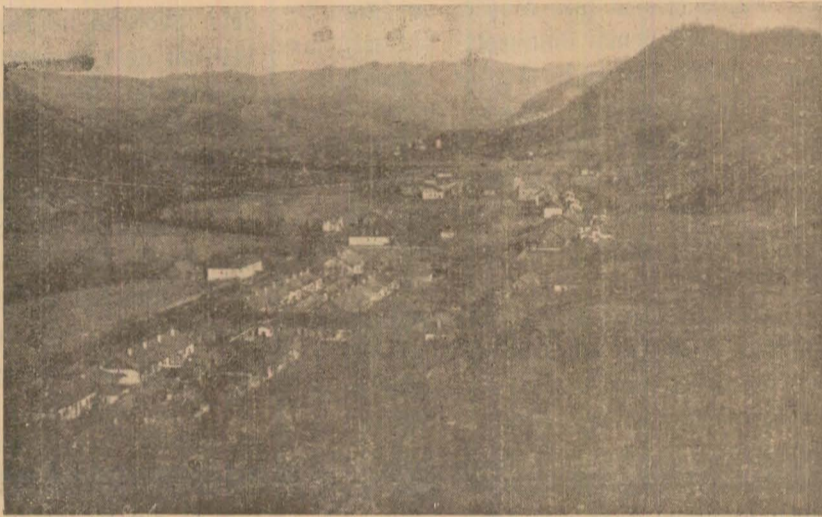
De 15 ani muncitorii din România au luptat despărțiți de interesele generale, din care cauză lupta lor pe baricade, a fost sortită neizbândi. În acești ani de lupte majoritatea muncitorilor noștri, au lucrat alături de conducătorii lor, la subminarea statului, prin dezordinile și afacerile de spionaj în cari au fost implicați. Era fatal ca acesta să fie destinul luptei lor, atâta timp cât contin-

gentul cel mai mare dintre muncitori și conducătorii lor îl formează străinii, cari n'au nimic comun cu sufletul acestei țări. Din cauza aceasta am văzut cu toți repetându-se, cu o regularitate matematică în fiecare an, o serie de agitații la granițele de răsărit și apus a țării noastre.

Sub masca aceasta de agitații comuniste se ascundea în majoritatea cazurilor ideea de revizuire, foarte bine alimentată de dușmanii noștri, la cari se mai adăugau și muncitorii români, cari în simplitatea lor nu știau că lupta lor pentru mirajul unei vieți mai fericite, va sluji drept armă, în mâinile inamicilor noștri.

Dar de ce n'avem agitații comuniste pe valea Prahovei? Da, pe valea Prahovei nu există agitații comuniste, cum sunt pe valea Jiului s'au la Reșița, Satu-Mare și Tighina, fiindcă aici majoritatea muncitorilor sunt țărani români și pentru ei nu răsare soarele la Moscova, nici la Budapesta, ci la București.

Dacă totuși muncitorimea va acționa numai singură condusă fiind de oameni cari nu înțeleg nimic, din ceea ce vrea astăzi masa românească, nu va putea ajunge decât la instaurarea probabilă a unei revoluții comuniste de dezordine, pe trupul acestei țării și care va

Vedere generală: Gura Barza

sfârși în cel mai scurt timp prin moarte. Un singur lucru nu trebuie să uite muncitorii că, lupta lor a fost și va fi lipsită de aprobarea mută a țărănimii, singura pătură purtătoare a idealurilor naționale, care aici la noi ea singură hotărăște victoriile cât și înfrângerile. Muncitorii români, trebuie să fie pătrunși de ideea că ei numai alături de țărănime, își vor putea păstra caracterul național, care trebuie să stea la baza organizării muncitorimii române. Numai așa vor putea contribui împreună cu țărănimea la realizarea statului român. Să nu-și închipuie muncitorii, că țărânul român va accepta să renunțe la libertatea și pământul lui, de dragul aureoli roși de peste Nistru, aspre a ajunge mai iobag în țara lui decât sub Unguri. Cei cari mai sunt încă setoși după paradisul de peste Nistru, să poftescă acolo și se vor vindeca complet făcând astfel cel mai bun serviciu posibil țării.

Emil Popa

China

În urma recentelor evenimente dintre cele două împărății din Asia: China și Japonia, cred nimeni, să spun și cititorilor noștri, câte ceva despre aceste două țări, față de care sunt interesate toate puterile mari europene.

Să începem cu China:

Impărăția Chineză este, cum de obicei se știe, o împărăție de o întindere uriașă. Suprafața ei trece peste 11 milioane chilometri pătrați. Se compune din 3 părți de frunte, anume din Mancinuria, (acum independentă) China proprie, împărțită în 18 provincii și țările tributare, cum sunt Mongolia, Tibetul, etc.

Populațiunea acestui uriaș teritoriu este foarte deasă. Sunt finuturi în cari populațiunea e mai deasă ca în Belgia, Anglia sau Lombardia. Numărul hotărât al locuitorilor nu se știe, căci datele oficiale chineze nu sînt sigure. Se crede însă că numărul locuitorilor în China proprie este de 350 milioane, iar în întreaga împărăție 400 milioane.

În starea de acum însă nu hotărăște mult numărul mare al locuitorilor, ci organizația și puterea militară, de care pot să dispună chinezii față de armatele statelor străine.

În China nu este serviciu militar obligatoriu. Țara e împărțită în 18 provincii mari, având fiecare câte un guvernator sau vicerege. Guvernatorilor li se dă permisiunea de a încasa unele dări, din cari apoi sunt obigați a susține un număr anumit de soldați. Guvernatorul își alege comandantul, care apoi angajează ofițerii și aceștia adună numărul anumit de soldați, dându-le plată. Așară de aceste armate provinciale, sunt trupele împărătești în Peking. Cu astfel de organizație, se înțelege că puterea militară nu poate mult cumpăni față de oștile regulate europene. Nu se știe hotărât nici numărul armatei chineze. Oficial se arată că China are 1 milion și 100 mii de soldați, dar, acest număr e numai pe hârtie. Guvernatorii mai cu seamă cei din provinciile mai depărtate de capitală, nu fin numărul cerut de soldați.

Din săptămână în săptămână

EXTERNE

In Turcia, zilele trecute, s'a produs un puternic cutremur.

Numeroase sate au suferit mari stricăciuni. Sunt câteva sate de răniți și peste 20 morți.

*

D. Gazzera, ministrul de războiu, a demisionat. Regele a încredințat d. Mussolini conducerea acestui minister.

Subsecretarul de stat Maharesi este înlocuit prin generalul Baistrocchi, Comandantul corpului de armată din Verona.

*

D. Titulescu aflându-se la Veneția, încearcă să facă o apropiere între Italia și Jugoslavia.

Și se speră că va reuși, pentru că în ultimul timp, relațiile s'au îmbunătățit mult.

*

Apropierea franco-italiană neliniștește acum pe Unguri, cari se tem că revizionismul lor nu va mai fi susținut de guvernul din Roma. Neliniștea aceasta se observă și la revizionistii dela Londra.

*

Cîrculă svonul că în mai multe orașe din Germania s'au produs revolte serioase în sânul hitleriștilor.

Guvernul a trebuit să intervină în mai multe locuri pentru potolirea spiritelor.

*

Tratatul de amiciție italo-român a cărui ultimă prelungire expira la 18 Iulie a. c., a fost prelungit încă pe șase luni.

INTERNE

În ultimile zile, guvernul examinând situația financiară, a hotărât de comun acord cu Banca Națională, să facă un împrumut intern. Prin acest împrumut, guvernul speră să pună în circulație banii — puși la ciorap, înviorându-se astfel viața economică a țării.

Dar pe lângă număr e de însemnătate și instrucția armatei. În privința aceasta oastea chineză stă slab. Din întreaga armată abia 15—20 mii soldați sunt înarmați și învățați europenește; ceilalți au arme vechi și stau slab cu instrucția. În lăuntru imperiului sunt soldați înarmați încă tot cu arcuși și săgeți și numai unu din șase soldați are câte o pușcă veche, ruginită, apoi fiecare trupă mai are și câte un tun vechiu.

Cu cât însă înaintăm din lăuntru imperiului spre capitală și malurile mării, dăm de pâlcuri de oaste mai bine armate și instruite. Se spune, că Li-Hung-Ciang, vestitul vicerege și diplomat, are o armată de vreo 20.000 soldați, cu care împune și curții împărătești din Peking.

* * *

Numai așa se explică de ce o împărăție atât de mare a fost ingenunchiată de un stat, care-i cu mult mai mică și ca întindere și ca populație.

E vorba de luptele dintre Chinezii și Japonezii. (Rev. Albina)

Târgul de fete de pe muntele Găina

Din antichitate, anual se ține pe muntele Găina un târg, numit „de fete“. Interesant prin numirea lui și felul cum se ține, an de an, este vizitat de o mulțime de persoane din toate clasele sociale.

Țăranii se duc să-și „târguiască“ și să vândă marfa vie — fetele, — iar intelectualii se duc ca pelerini, spre a admira curioasa întorsătură socială a târgului de fete și neasemuita măreție deschisă de o panoramă naturală, cum numai până la vârful și din vârful Găina vezi.

Priveliștele încântătoare, până în zări depărtate, — nevăzute în alte părți — readuc anual vizitatorii vechi, la cari se adaugă zeci de noi pelerini

Cât privește originea acestui târg și felul cum a devenit târg de fete, redau mai jos câteva informații, ce le-am obținut în dese mele călătorii în munții Apuseni. Ele sunt culese dela cele mai în vârste persoane, ce-am întâlnit în munți.

Iată în notă generală cum a luat ființă târgul, care datează din timpul plămădirii poporului pe aceste plaiuri.

Ciobanii cari păștau oile pe munți, când coborau oile la vale, totdeauna serbau ziua de adio, ce-și luau la despărțire, căci unii plecau cu turmele în văi spre răsărit, alții spre miazăzi, apus și miazănoapte.

Aceste serbări se țineau în fiecare an la un termen fix. Ele se succedau după înălțimea vârfurilor, Astfel prima serbare se făcea pe vârful Bihorului (Bihariei) — azi nu se mai ține — în ziua de sf. Petru st. v. În prima duminică după sf. Petru (st. v.) se ținea a doua serbare pe muntele Găina — care era și cea mai importantă — iar la două săptămâni, după serbarea de pe muntele Găina, se făcea serbarea de pe muntele Călineasa — un alt masiv din M. Apuseni — care se ține și azi tot în felul târgului dela Găina.

Aceste serbări ciobănești se intensificau din an în an, populându-se cu noi participanți.

La serbări se adunau tineri (flăcăi și fete) și bătrâni și petreceau, întocmai cum Macedonenii își petrec la San Marina (Sf. Maria).

În decursul timpului, de pe muntele Găina luă o întorsătură curioasă, pentru timpul care trăim.

Aceasta era un prilej bun pentru cunoștință și dragoste, a fetelor și flăcăilor moși ajunși la etatea căsătoriei. Dela aceste serbări

mulți flăcăi porneau spre casa părinților fetei, spre a vedea zestrea (dota) și se căsătoriau. Cum drumurile în munți sunt lungi, ca să se scurteze și să se excludă oboseala, ce se îndura cu ele, cu timpul, zestrea fetei se împacheta în lădițe frumoase ornamentate și pirogravate și se imbarca pe cai, cari deasemenea erau împodobiți — câteodată chiar cu fote lucrate în fir — și se urca la vârful Găinei, unde pe urmă se despacheta și se așeza sub de șatră (cort improvizat) împreună cu fata, care aștepta clienții. Flăcăii cari voiau să se însoare, se duceau prin fața acestor șatre, cari erau adevărate expoziții de artă rustică, se uitau la trusoul (ștafirungul cum îi zic moșii) fetei precu și la fată și se opreau la șatra care le convenia. Atunci începea târgul adică pertractările. Dacă fetei îi convenea flăcăul, fără prea multe discuții, târgul era gata. Mai făceau o plimbare până la turma de oi a fetei, ce se afla pe munte, și pe urmă porneau cu toții (tinerii părinții și rudele) la cununie. De cele mai multe ori preoții erau pe munte și pe loc serveau căsătoria religioasă. Dacă aceștia lipseau, la primul preot (la cel mai apropiat) tinerii se căsătoriau.

Multe fete în țara Moșilor se furau în „câșlegii“ (obiceiul mai dăinuiește și azi), iar vara pe muntele Găina la târg se făcea „împăcarea“, între părinți și tineri. Acest lucru fiind a doua latură a târgului. Se știe câte pertactări se fac între țărani la o căsătorie sau împăcare, așa că este ușor de înțeles, de ce i s'a dat numele petrecerii de pe Găina: „târgul de fete“.

Târcul acestui târg își are rațiunea lui, căci întâlnirea de pe muntele Găina este firească. Locuitorii din munții Apuseni din pricina ocupațiunii lor de dogari, ciubărari și păstori, lipsind pururea de acasă, unii pribegind cu cercuri, ciubare etc. prin țară, alții cu oile prin munți și dacă mai adaugi și depărtarea locuințelor una de alta; ai vedea că flăcăi și fetele nu s'ar mai întâlni niciodată.

De aci întâlnirea dată pe muntele Găina, unde începe clădirea căsătoriei pe eroticism, într'o formă ciudată. Deci târgul de pe Găina își are rațiunea lui proprie.

Acest târg în decursul timpului a evoluat. Astăzi nu mai are aspectul din trecut, însă și azi vezi o mulțime de perechi îndrăgostite pe munte, care desigur după îndeplinirea formelor legale, ajunși acasă se căsătoresc. Cunosce chiar intelectuali, cari sunt căsătoriți în urma cunoștinții dela Găina. (La anul alte detalii despre acest târg).

Aci mai adaug că, târgul de pe Găina e un bun prilej pentru excursii. Căci este un loc încântător, unde natura domnește din plin. Pe acest munte a avut Avram Iancu casa lui de refugiu, în mijlocul codrilor seculari. Acest munte la anul 1852 a fost urcat de Impăratul Francisc Iosif, cu gândul să se întâlnească cu Avram Iancu, însă a fost primit numai de moși și moațe suflând din tulnice.

Iar după „Unirea cea Mare“, muntele a fost urcat de Regele Ferdinand I și M. S. Regina Maria, cu primul sftetic al Lor I. I. C. Brăteanu, înfigând în cota 1486 m. (vârf. propriu zis Găina) o troiță, care a fost ridicată cu ocazia centenarului nașterii lui Avram Iancu la 1 Sept. 1924.

În vârful „Sgruntar“ (cota 1482 m. la 23 Sept. 1923 I. I. C. Brătianu a ridicat de asemenea o troiță.

Mai este vârful „Chipul împăratului“, cota 1489 m. cel mai înalt vârf al muntelui Găina, vădov de orice acțiune românească, pe el este numai o piatră din turnul ridicat de Impăratul Francisc Iosif, cu ocazia urcării pe munte la 1852, care a fost dărâmat de moșii din Bulzești, după unire.

Oare cu ocazia serbărilor ce se preconizează la anul, când se împlinesc 150 ani dela revoluția lui Horea, Cloșca și Crișan și 110 ani dela nașterea lui Avram Iancu și un deceniu de când gloriosul Rege Ferdinand I și M. S. Regina Maria a urcat muntele, nu ar fi bine, ca una din troițele — dacă nu o clopotniță sau monument — proiectate a se ridica în diferite sate și locuri, să fie fixată în aceea cotă a muntelui, plin de must istoric ?!

Desigur în prezența M. S. Regelui Carol II, care deasemenea va avea împliniți 4 (patru) ani de domnie!... Deci gând bun?!

...Anul acesta au participat la târg o mulțime de excursioniști din cele cinci județe (Hunedoara, Alba, Turda, Arad și Bihor) precum și din București și celelalte orașe, la care s'a adăugat o mulțime mare de popor.

Din vârful muntelui se formează alte excursii, care se îndreaptă spre casa lui Avram Iancu la Vidra, ghețarul dela Scărișoara, o minune naturală, Detunata cu prismele de bazalt etc.

Nu trec cu vederea faptul că anul acesta pe muntele Găina s'a încheiat cinci logodne, așa că spre case — dela târg — au plecat fericiți cinci flăcăi cu mirese.

Ion Blăgăilă

Rugăm pe onorații noștri abonați să-și achite abonamentul.

Insemnări din pribegie

Laișev — Crăciunul anului 1915.

Azi am fost la biserică. Dealtcum o cercetăm regulat. În orașel sunt două biserici, ambele ortodoxe. Una e „Catedrala orașului“ cealaltă: biserica mănăstirii de călugărițe. Sunt mari și frumoase amândouă. Ca toate bisericile din orașele rusești sunt luxos împodobite în exterior și în interior. Argintărie și aurărie cu culori închise. Clopotnițele fac corp aparte, ca și în Galiția. Clopote are fiecare biserică: opt — douăsprezece, sunând în cea mai desăvârșită armonie. Toacă nu este. Pe armonie să pune cel mai mare preț și în cântare. Utrenia nu se cântă — ca la noi, — ci se citește. Liturgia însă se servește cu tot fastul. Ambele biserici, au coruri bune. În privința corurilor Rușii stau cu mult mai bine ca noi.

.....Am început să mă obișnuiesc și cu viața de prizonier. Hrana e puțină, cine poate face rost de ceva parale mai procură din oraș. Alimentele sunt extrem de ieftine. Nici nu se obosesc că ar fi război. Și când te gândești ce sărăcie lucie e acum în Austro-Ungaria, și ce abundență aici! Trebuie să recunoști că

Rușii — în ce privește alimentele — ar mai putea continua cinci ani războiul. Le lipsesc însă munițiile pentru artilerie, mai ales. Și materialul uman abundă aici. Oameni robuști poți vedea câți dorești, par'că nici n'ar fi fost mobilizare. Însă Rușii nu sunt patrioți. Asta am văzut-o în luptele cu ei; mai cu seamă pe muntele Tatarovka. Altcum, „tăvălugul“ rusec, ar fi trecut demult peste Budapesta.

Laișev 10 Februarie 1916

Am intrat în serviciul unui negustor de cereale, pentru a învăța limba rusă și pentru a cunoaște mai bine viața rusească. Se plânge că în trei săptămâni decând sunt în serviciul lui nu am învățat încă rusește. El care nu știe o boabă de limbă străină; crede că în trei săptămâni se poate vorbi rusește. Limba rusă, a cărei cuvinte conțin 3—4 consonante, — una după alta, — ne cauzează mari greutăți noauă neolatiniilor, la pronunțare.....

Ca noutate observ că sunt foarte religioși Rușii. În locuințele fiecăru, în colțul spre răsărit, află icoană și candelă.

Oricine când intră în cameră face adânci închinăciuni înaintea icoanei și numai după aceea dă binețe căsenilor.

Și în biserică am văzut aceiași închinăciuni, și am văzut destui lovind piatra cu fruntea. Mi se pare însă că religiozitatea aceasta e mai mult la suprafață, pentru că decând sunt la acest negustor, am observat, că se înșală unul pe altul cât de bine. Furturi ordinare nu se săvârșesc însă, fiindcă hoții sunt foarte aspru pedepsiți în Rusia.

Laișev — Paștile aului 1916

Mă află iar în „lagăr“. Dela fratele din România mi-au sosit mai multe ziare. Mi-a trimis și Antanto-file și Nemțo-file. Din aceste ziare văd că partea mai mare a „opinie publice“ cere intrarea României în război, de partea Antantei... Este cea ce dorim noi Ardelenii.....

Din aceleași ziare află că Rușii au cucerit mari teritorii în Armenia, dela Turci, și că Germanii încearcă acum din nou să meargă „la Paris“ pe la Verdun, unde au concentrat multă armată și unde dau atacuri furioase. Cu tot atâta bravură se apără însă și Francezii. Nu credem însă ca Wilhelm II să poată intra ca cuceritor în Paris. Biruința lui ar fi pierdere pentru Românii din Ardeal.

Ioan Fodor

Intoarcerea miriștelor

Intorsul miriștelor este o arătură superficială de 3—6 centimetri adâncime, care trebuie făcută neapărat îndată ce s'a ridicat recolta.

Această lucrare este de o importanță foarte mare și la noi — în dauna culturii plantelor agricole — încă foarte puțin întreprinsă. Foarte importantă, deoarece este remediul cel mai sigur pentru distrugerea tuturor buruienilor, care apar din sămânță și mai ales a pâlămidei

E știut că majoritatea semințelor de buruieni se coc împreună cu cerealele, sau înaintea lor și la recoltarea cerealelor se scutură și cad pe pământ, unde rămân neîncolțite. Dacă arăm miriștea toamna, aceste semințe fiind întoarse în pământ, zac acolo, sau dacă arăm miriștea numai primăvara, ele ierneză intacte pe suprafața pământului, așa că răsar împreună cu sămânțurile de primăvară și dezvoltându-se, împiedică creșterea plantei semănate, pricinuind astfel mari pagube.

Dacă însă miriștea se ară superficial, îndată după luarea recoltei, atunci, semințele acoperite încolțesc numai decât sau cel mult după prima ploaie. Buruienile răsărite se distrug apoi cu o grapă sau cu o a doua arătură.

— Este o mare greșală să se creadă că cu o arătură adâncă, semințele de buruieni ajungând la o adâncime mai mare, se distrug. E adevărat, că în primul an, după arătura adâncă, avem buruieni mai puține, însă dacă acest strat mai adânc este iarăș întors mai la suprafață cu o arătură următoare, se ivesc din

nou buruienile pe care le-am crezut distruse, pentru că ele zac ani întregi în pământ, fără pierderea puterii de încolțire. Această afirmație se dovedește mai întotdeauna în practică.

Am spus că întoarcerea — cojirea miriștilor este remediul cel mai sigur și radical pentru distrugerea buruienilor.

Dar pe lângă aceasta, această operație este și cea mai eficientă, pentru că din această lucrare se mai trag și alte avantaje. Miriștea putrezește repede și astfel până la semănat se transformă în buruiiană.

Intorsul sau cojirea miriștelor prezintă și un alt avantaj și anume: înlesnește arătura a doua. Acest fapt e ușor de înțeles: cu întorsul miriștilor, stratul superior al pământului se sfărâmă și distruge capilaritatea, umezeala straturilor mai de desubt nu se ridică la suprafață, ci este reținută în pământ. Stratul de desubt stratului cojit, rămâne reavăn, apa de ploaie și aerul pătrund mai ușor, ceea ce e de mare folos la coacerea pământului.

Se mai recomandă în multe cazuri și tăvălugirea miriștilor cojite, în special dacă pământul a fost prea uscat, sau miriștea prea înaltă, spre a accelera încolțirea buruienilor și putrezirea miriștei.

De mare folos este și arderea miriștilor, mai ales în anii când cerealele au fost atacate de insecte vătămătoare, pentru distrugerea ouălor și larvelor.

L. Baitz

(Universul)   Directorul școlii de agricultură
Sriharei-Olt

Publicațiune

Se aduce la cunoștință generală că **Banca Națională a României** pentru a înlesni tuturor producătorilor **preschimbarea aurului**, a înființat pe lângă agenția sa din Deva un

oficiu de preschimbare împreună cu un laborator,

unde se vor face analizele respective. Toți posesorii de aur se pot prezenta acestui oficiu la preschimbare **cu orice cantitate de aur**, or cât de mică, **în zilele de lucru între orele 8—13 și 15—18** primind contravaloarea la prețul oficial. În dorința de a veni în ajutorul producătorilor, Banca Națională percepe dela preschimbătorii particulari numai jumătate din valoarea taxelor către stat, urmând ca cealaltă să fie suportată de ea. Prin această măsură, Banca Națională dorește să încurajeze industria aurului.

Banca Națională a României

Sfaturi practice.

Mijloc de a feri holdele de ciori

Toți agricultorii știu relele ce fac ciorile sămânțurilor, de aceea s'au făcut o sumă de încercări pentru a le putea goni. Una din încercările făcute cu mai multe soiuri de cereale e următoarea.

Pentru un hectolitru de sămânță, (un sac) se amestecă la un loc 200 grame păcură, 200 grame petrol și 3 litri apă caldă. În acest amestec se spală semințele înainte de a fi semănate.

Acest amestec nu strică nimic semințelor, dar ciorile nu se mai apropie de holde. E bine să încerce și agricultorii noștri.

(Albina).

Icoană din biserica Bradului

S'a mutat poșta

În urma intervențiilor făcute la forurile competente d. Pflug, șeful oficiului P. T. T. Brad, a obținut aprobarea de a muta oficiul poștal în casele d-sale.

D. Pflug a fost fericit inspirat, când s'a gândit la mutarea poștei, căci numai în felul acesta publicul va putea fi servit și după ora 21, la telefon și telegraf.

Chiar și localul se pare că este mai corespunzător unui astfel de oficiu.

Noi nu facem decât să felicităm pe d. Pflug, pentru inițiativa luată.

Către prietenii noștri abonați la gazeta „Zarandul“

Cu părere de rău trebuie să constatăm că un mare număr de abonați au primit gazeta regulat, dar fără să țină socoteală de cheltuielile ce avem, nici până astăzi n'au binevoit a ne trimite neînsemnatele sume ce ne datoresc.

Facem dar un călduros apel iubiților noștri abonați rămași în urmă cu plata abonamentelor, aceluia cari au primit și n'au plătit, cum și aceluia ce doresc a continua cu abonamentul să se grăbească a ne trimite neînsemnatele sume ce ne datoresc, deoarece numai așa vom putea aduce noi îmbunătățiri gazetei.

Nefiind decât o chestie de cinste din partea d-lor, suntem încredințați că apelul nostru nu va rămâne fără răspuns și că toți abonații, cari din scăpare de vedere, n'au achitat abonamentele, se vor grăbi a ni le trimite cât mai curând.

Cât pierde țara din lipsa grădinilor?

Ca să vedem, cât bir dăm noi anual streinilor Bulgari pentru zarzavaturi, să facem o mică socoteală.

Să admitem că luăm numai de 3 ori pe săptămână legume dela grădinarii bulgari.

La fiecare cumpărătură dăm câte 10 lei. Total face 30 lei.

În 52 de săptămâni câte 30 lei fac 1560 lei anual.

Acum mai adăugăm și cel puțin 500 lei prețul zarzavaturii de iarnă, avem 2060 lei.

Mai punem și risipa ce facem pe poame, pepeni și alte rogoade și atunci avem în sumă rotundă cel puțin 2200 lei anual de familie.

Să socotim numai un milion de familii din țară câte 2200 lei anual fac 2.200.000.000 (2 miliarde 200 milioane lei). Bani aruncați streinilor, cari îi duc în țara lor.

Acești bani ar rămâne în țara noastră dacă am avea fiecare câte o grădină. Cu ei ne-am face alte nevoi.

Informațiuni

— **Pentru Moți.** Consiliul de miniștri; a hotărât ca din sânul guvernului să fie delegat un membru care să se ocupe de aproape cu aplicarea unui program pentru ridicarea economică a ținutului munților Apuseni.

— **Profesorul italian Mazzi**, a reușit să producă un soi de bere din struguri, identică în aparență și în conținut alcoolice cu cea extrasă din orzoaică.

— **Conserve de șerpi.** În Statele Unite s'a înființat o fabrică, care se ocupă cu prepararea mâncărilor din carne de șarpe.

Carnea șarpelui e preparată, în cutii de conserve, cu un sos de ciuperci și a obținut un succes neașteptat.

— **Săptămâna trecută**, inspectorii generali ai învățământului primar, au fost convocați la ministerul instrucțiunii, spre a depune rapoartele de fine de an a școalelor primare în vederea întocmirii anuarului general al acestui învățământ.

Amicus generi humani

Nu scriu cu intenția de a polemiza, departe de mine griva de epure; dar în interesul adevărului, și aceasta cred că o înțelege confratele dela Cluj, voi căuta să lămuresc ceea ce oamenii groși la ceafă și fărzi la minte au denaturat, cu intenții tendențioase, — cu intenții de șantaj.

La Cluj, după cum știm, luna trecută, a luat naștere asociațiunea „Frăția de cruce“, a cărui scop este pregătirea unui mâine mai fericit pentru necăjitul moț.

Nici că se putea un scop mai frumos și mai salutar. Trecuse destul timp, ideea fermentase îndeajuns, ca să se treacă la fapte. Era deci firesc să se pună problema îmbunătățirii traiului locuitorilor din munții Apuseni. Și iată câțiva români mângâiați de razele idealului, plâsmuit de cel mai bun dintre români, căpitanul Șiancu, au îmbrățișat cu toată căldura problema care apăsa ca un munte pe sufletul moțului: **un trai mai omenesc**, și care fusese ignorată de toți acei cu rost de conducători ai destinului neamului acestuia.

Însă Asociațiunea ca să-și fi putut realiza — cel puțin în parte — programul fixat, trebuia dela început, să facă o selecție cât se poate de minuțioasă a acelor ce doriau să intre în cadrele ei.

Căci nu trebuie să se uite că în lume sunt trei feluri de persoane, de cari trebuie să te ferești: ambițioșii, proștii și șantajistii.

Natural cei mai fericiți sunt proștii; (și Valeriu Cărdu, autorul art. „Catobleipas“, e un om fericit) iar cei mai periculoși, și de cari trebuie să fugi ca de Ucigă-l toaca, sunt șantajistii.

Lucru acesta nu l'a prevăzut asociația „Frăția de Cruce“ și s'au strecurat în rândurile ei, cu scopuri meschine, — mai ales din

a treia categorie de oameni și cari sub scutul plin de vrajă al asociației, în mod obraznic de gălăgios, vor să speculeze bunuri materiale nemeritate.

Dar răul cel mare e că, acești simulatari în amicus generis humani, duc după ei în rătăcire și pe acei prea creduli, prea maliabili sufletește, folosindu-i în scopurile meschine fixate.

Astfel e cazul d. Bulbuc, autorul art. „Moșii și Mica“.

Știm că e o victimă. O victimă a abilului și cunoscutului șantajist, a demagogului ignorant (lipsit de valoarea morală a inimii), fost „înalt funcționar la Mica“.

Cine nu știe că la vârsta de 22—23 ani, — cât are autorul articolului „Moșii și Mica“, — cum svâcnește sângele în vine? Și când mai ai la spate și abilitatea unui om de talia ca „unui fost înalt funcționar dela Mica“, cum să nu te lași sedus, orbit; tu fiind de bună credință că faci un bine?

Iată de ce publicul din Brad și jur nu ia în serios și în nume de rău cele scrise de d. Bulbuc.

Un biet vagabond în țara fantaziei, care vine să ne aducă și nouă frânturi din rătăcirile lui.

Și acum un sfat:

Vino d. Bulbuc în mijlocul nostru și îți vor vorbi faptele. Consultă părerile și ale altor oameni cari văd și gândesc în mod obiectiv și vei auzi lucruri pe cari nu le-ai bănuț niciodată.

Rebmak

Tipului, care se iscălește V. Cărnă, nu-i vom răspunde.

Forma articolului său ne dispensează de un răspuns prezent sau viitor.

Emiterea bonurilor de impozit

Din partea Casei de amortizare primim spre publicare următoarele:

„Casa de amortizare anunță pe deținătorii de creanțe față de Stat, reprezentând numai salarii propriu zise sau furnituri de hrană și furaje — creanțe anterioare datei de 1 Ianuarie 1932 — să se prezinte la sediul Casei de Amortizare sau la Administrațiile de încasări și plăți precum și la percepțiile din capitalele județelor, pentru a primi formulare de cereri prin cari urmează să se solicite achitarea acestor creanțe cu bonuri de impozite.

Cererile de lichidarea creanțelor prin bonuri de impozite, vor trebui să fie făcute numai pe aceste formulare-tip, în dublu exemplar, din cari originalul va fi timbrat, urmând ca al doilea formular care va purta același număr de înregistrare să se elibereze petiționarului, drept adeverință de primirea cererii.

Cererile de bonuri de impozite pentru creanțele mai sus menționate, vor fi depuse de către petiționari până la data de 15 August 1933, la Casa de Amortizare sau la oricare din instituțiile arătate mai sus.

Cererile trimise până acum Casei de Amortizare, se restituie celor în drept, pentru a le preschimba și complecta conform normelor din acest comunicat.

Pensiile restante, convenite până la 1 Ianuarie 1932, se vor lichida de Casa pensiilor, tot prin bonuri de impozite a pensiilor rămase în întârziere se vor depune la Administrațiile de încasări și plăți și la Percepțiile din capitalele de județe, atunci când Casa Pensiilor vor fi anunțate printr'un comunicat în presă.

Petițiile relative la pensuni, adresate până acum Casei de amortizare, vor fi trimise Casei generale de pensuni.

Se atrage atențiunea că bonurile de impozite vor fi primite de stat în plata tuturor impozitelor datorate statului și ale celor percepute de stat în contul județelor sau comunelor, pentru exercițiile anterioare anului 1932,

precum și pentru amenzile fiscale, ori care ar fi data exigibilității lor, până cel mai târziu la 1 Aprilie 1935, pe valoarea lor nominală, sporită cu dobânda de 4 la sută, calculată trimestrial, corespunzătoare timpului trecut dela 15 Mai 1933, data emiterii, până la prezentarea lor.

Se exceptează impozitul pe succesiuni stabilit după 1 Ianuarie 1930, care nu se va putea achita cu bonuri de impozite.

Aceste bonuri de impozite, emise la o valoare fixă, sunt negociabile la bursă întocmai ca și rețele de stat.

Aceste bonuri pot fi depuse ca garanție, la toate instituțiile publice, pe valoarea lor nominală.

Furnizorii statului, județelor, comunelor, regiilor publice și Caselor autonome, cari au fost plătiți pentru furnituri în bonuri de impozite, vor putea depune aceste bonuri în garanție la întreprinderi de credit pentru datoriile lor, dovedind că au fost plătiți în acest mod.

Cinema „ORIENT“ Brad.

Duminică 30 Iulie a. c.

„Două inimi și un suspin“

cu

Lilian Harvey și Wolf Ubach — Retty

Operetă în 9 acte.

Estera Engel
Brodez albituri, ridic
fire la ciorapi de damă,
cu preț convenabil,
Brad-Racova

Tiparul Tipografiei „ZARAND“ — Brad.

Informațiuni

Logodnă. Dș. Elisabeta Filip și d. Petru Groza, funcționar Soc. „Mica“ — Brad, logodiți.

**Gazeta „Zarandul“
aranjază Duminică 30
Iulie, în Vața de ios,**

o serată dansantă.

**Inceputul ora 9 seara.
Publicul zărândeian e
rugat a lua parte.**

(In loc de orice invitație.)

— **D. Oct. Goga** va pleca la Roma, unde în ziua de 10 August va fi primit de d. Mussolini. La Roma va sta o săptămână. Iar dela Roma d. Goga va pleca la Berlin.

— **Consiliul de adm. C. F. R.** a aprobat ca vizitatorii stațiunilor balneare, cari beneficiază de reducerea de 50 la sută pe căile ferate, să poată uza de acest avantaj și în cazul când stau în stațiune cel puțin 10 zile, în loc de 15 cum se prevedea până în prezent și bine înțeles dacă prezintă la stație odată cu viza biletului de tren, adeverința de plata taxei de cură.

— **In Ungaria**, un tânăr în vârstă de 24 ani, și-a revenit pe neașteptate din moartea sa aparentă, tocmai când era transportat la cimitir. Mortul înviat, ca și cum nu s'ar fi întâmplat nimic, s'a întors acasă și s'a apucat de lucru. Seara, după ce a mâncat cu poftă a adormit.

Dar dimineața, când au voit să-l deștepte, părinții săi, dezolați, au constatat că de data aceasta tânărul murise deabinelea.

— **In Mon. Of. Nr. 158** a apărut tabloul celor numiți în magistratură sau transferați, tabloul asistenților numiți la școala poli-tehnică din București și tabloul directorilor de școli comerciale.

— **Pentru combaterea** boalelor pomilor, și a insectelor ce-i atacă, ministerul agriculturii a hotărât crearea unor echipe de specialiști, cari, la toamnă, vor pleca prin țară, pentru a arăta țăranilor modul de îngrijire al pomilor.

— **M. S. Regele** va vizita Clujul, în în toamna acestui an.

— **La Sibiu**, într'un înălțător cadru cultural, s'a desvelit bustul poetului ardelean George Coșbuc.

In Basarabia a produs bună impresie semnarea tratatului de neagresiune cu Rusia. In special viața comercială și economică pare că s'a desmorțit.

— **Ministerul de Finanțe** a dat o dispoziție prin care împiedică pe viitor distilarea rachiului din fructe, în comunele rurale, dispoziție care nu se aplică decât în Ardeal și Bănat, lăsând liberă fabricarea în Bucovina, Basarabia și Vechiul Regat. Această dispoziție a produs mari nemulțumiri printre producătorii de fructe pentru fiert. In special Bănățenii se agită. O delegație dintre aceștia s'a prezentat cu un memoriu-protest la d. Sever Bocu, rugându-l să-i sprijine.

— **A murit** la Caransebeș vlădica Traian Bădescu. Fiu de învățător din comuna Șopotul-vechiu, ajunge episcop al eparhiei Caransebeșului în 1909.

Dar din cauza naționalismului intrasigent, dr. Iosif Bădescu, nu este confirmat de guvern decât în 1920 după ce se făcuse unirea Ardealului cu Vechiul Regat.

Prin moartea arhierului Iosif, biserica pierde un conducător și un luptător priceput pentru înflorirea credinței ortodoxe în provincia bătută de atâtea secte protivnice aspirațiilor firești a neamului nostru.

— **O vacă alăptează o pisică sălbatică.** Iată cum s'a întâmplat: vaca mergând la pășune, prin pădure, s'a împrietenit cu o pisică sălbatică, de mărimea unui miel.

Nici nu-i de mirare că era așa de mare; căci în cele două săptămâni de prietenie cu vaca, avea mâncare bună și din belșug.

Stăpânul însă, observând că a scăzut laptele vacii — s'a pus la pândă și a omorât-o. Dar lucru și mai curios este că și după omorirea animalului, vaca s'a dus încă vre-o 2—3 zile și răgând aștepta să vină iar pisica.

— **In 20 Iulie** s'au împlinit șase ani dela moartea regelui Ferdinand I.

REDACTOR RĂSPONSABIL:

G. E. CAMBER